

Basın Ve Riya

BASIN VE RİYA

Gece yarısına doğru Adana...Jandarmalarım o kadar nezâket gösterdiler ki, gar lokantasında yalnız başıma yemek yemem ve serbest bir yolcu gibi hareket etmem için adeta bana yalvardılar.Bu çocuklar anlamışlar ki, muhafızlarım kaçsa benim onları kovalamam icabedecek kadar nazik ve emin şartlarda bir insandım ben...Gar lokantısında, ilaç alır gibi, mahzun yemeğimi yedim, zevceme bir mektup yazıp postaya verdim ve kompartımanıma döndüm.Tam vagonun basamaklarına ayağımı atarken yanıma birkaç kişi sokuldu.Benimle görüşmek istediklerini söylediler ve kompartımana girdiler.Gûya şimendifer ve Büyük Doğucu imişler..Bir ikisi, aydınlık yüzlü ve temiz halliydi ama, biri gayet şüpheli, neredeyse yere yıkılacak kadar sarhoş ve biri gayet şüpheli, neredeyse yere yıkılacak kadar sarhoş ve son derece musallat tavırlı...

Temiz halliler, âdeta gözlerinin kuyruğuyla bu adamı bana ihtar etmek istiyorlar, fakat alelusûl bizim müslümanlarımızdaki yersiz çekingenlik ve utangaçlık yüzünden açılmıyorlar, mahud şahıs da onlara tek kelime söyletmeden yalnız kendisini ileri sürüyordu.Mahud şahıs -ki, bir timsah kadar çirkindi- bir sürü "malayani"den sonra, benden kendisini tekrar arayacağıma dair söz istedi ve bunu bir "büyük laf"a bağlamak ihtiyacını duydu:

-Namus ve şeref sözü veriyor musunuz?

Diye fâtihane haykırdı.

Sarhoşun bu halinden o kadar sıkıldım ki, şu cevabı verdim:

-Bırakın bu namus ve şeref tekerlemelerini! Bana Allahtan ve ahlaktan bahsedin!.

Sahiden iyi niyetli ve iyi halli insanların arasına karışan, kendisini başlangıçta onlardan gibi gösteren, buna rağmen

tarafklarından tezkibe uğramayan, üstelik tezkibe uğramayacağını evvelden bilmişçesine küstahlıkla ileriye giden sarhoş, meğer bir gazeteciymiş!..Nitekim ertesini günü, gazetesinde benim için şunları çırpıştırmış:

“Süper Mürşidle trende görüştüme.Etrafını Büyük Doğucu müridleri sarmıştı.Ben namus ve şeref diye birşey kabul etmem dedi bana...”

Ne buyrulur?

Bu entipüften vak'ayı, etrafımdaki ve memleketimizdeki gazetecilik sanat ve iffetine bir örnek diye kaydediyorum.Yoksa değer miydi hiç?..Bakın biz neyiz ve nasıl gösteriliyoruz; ne diyoruz ve ne demiş oluyoruz?

(...)

”

Necip Fazıl Kısakürek-Cinnet Müstatili – 95/96. sayfa..

Bâbiâli'nin Son Sayfaları

BÂBIÂLİ'NİN SON SAYFALARI

Sanırım 1978 sonbaharıydı. Hava pusluydu. Büyük Doğu'nun Yerebatan'ndaki bürosu... 0 yılın mayısında çıkmaya başlayan Büyük Doğu son kez kapanmıştı. Necip Fazıl belki de dergi yerine çıkaracağı raporları düşünüyordu. Ülkenin ufku, tıpkı dışarısı gibi giderek kararıyordu. Aslında Büyük Doğu'nun günlük çıkması gerekiyordu ama imkânlar ortadaydı. Büyük Şair, yılların yorgunluğunu omuzlarında hissediyormuşçasına durgun, caddeye bakıyordu. Bir zamanlar ülkenin bütün şair, hikayeci, yazar kim varsa hepsini Ağaç dergisinde, ardından Büyük Doğu'da toplayarak, bir orkestra şefi gibi yöneten, ele avuca

sıgmaz ve hiçbir kayıt altına alınamaz sahici sanatkâr, çalkantısız bir içdenizi andırıyordu. Yıllar önce onun çevresinde şöhreti yakalayıp sonra sırt çeviren, şimdi de ona sabık şair diyenleri düşünüyordum. Ama onu en çok yaralayan, en yakınlarından gelen bir mektuptu.

Büyük Doğu'da yazmaya davet ettiği ve kendi çocukları gibi gördüğü insanlar, bir mektupla bu daveti reddetmişlerdi. Burada Cahit Zarifoğlu'nun adı vardı ama imzası yoktu. Büyük Şairin, bunu özellikle dile getirdiğini ve bugünden sonra Zarifoğlu'na daha farklı baktığını biliyorum. Ülke, aydınları bile girdabına alabilen işte böyle bir politik çalkantı içindeydi. O anda Büyük Şair, bana döndü:

"Sezai'yi arayalım," dedi.

Ben öylece bakıyordum. Oğlu Osman da oralardaydı. Hemen telefonu çevirdi. Telefon numarasını ezber mi çevirmişti, deftere mi bakmıştı, yoksa Osman'dan mı istemişti? Şimdi tam hatırlayamıyorum.

Telefonu çevirirken her şey normaldi ama konuşma başlayınca önce bir şaşkınlık, ardından öfke, ardından da hüznün yürüdü Büyük Şairin yüzüne. Aklımda kaldığı kadarıyla konuşma şöyleydi:

"Sezai'yi ver bana..."

Karşıdan gelen cevap tahminen şöyle:

"Rahatsız efendim."

"Orada değil mi?"

"Kimseyle konuşmuyor."

"Ver dedim."

"Ben Necip Fazıl... Ben kimse miyim?"

Biraz durakladıktan sonra kırgın bir sesle ekledi:

"Durali de burada... Sesini duymak istedim... Niye uğramıyorsun bana? Cenazeme mi geleceksin?.."

Sonradan öğrendim ki, Sezai Karakoç hastaymış, telefona çıkan da Tahir Yücel'miş. Bunu sonraları Tahir'le konuştuk.

Büyük Şair, telefonu kapattı. O güne kadar hiç görmediğim bir hüznün belirdi yüzünde. Bir süre sessizce önündeki kâğıtlara

baktı. Bir ara kalemi eline alır gibi oldu, vazgeçti.

“Ankara’ya gittiğimde hep yanımda olurdu. Beni uğurlamak için istasyona gelirdi. Trenin arkasından koşardı,” dedi mahzun bir halde.

Ve şimdi tam hatırlayamadığım birçok takdir edici sözler söyledi Sezai Karakoç için. Ama yüzündeki hüznün gölgesi açılmamıştı. Çok sevdiği birine karşı yaşanan kırgınlık, insanın yaşadığı en büyük acı olmalıydı. Hele bu insan büyük bir şairse. onun hüznü bütün insanlığı sarsabilirdi. Bütün gücümü toplayarak, mırıldandım:

“Efendim, Babıâli’de yazdıklarınıza üzülmüş olmalı.”

Ben Sezai Karakoç’un, Necip Fazıl’ın o kitabında yazdıklarına kırıldığını biliyordum. Kendisinden duymamıştım ama kulağıma çalınmıştı bir yerlerden. Tabiîdir ki onun kırılmasını çok da hak-lı buluyordum. Birçokları için özel cümleler kullanılırken, bazılarına kürsüler verilirken, Sezai Karakoç gibi bir büyük şairin “Ah bizimkiler, vah bizimkiler...” denilerek, birkaç isimle birlikte zikredilmesi olacak iş değildi.

“Nasıl olur?” dedi, “ben, o eserimde adı geçenlerin hiç biriyle değişmem Sezai’yi. Ben orada bazılarının adını öne çıkarırken ironik bir ifade kullandım. Onlardan bin tanesi bir Sezai eder mi?”

Büyük Şairin hüznü, bütün odayı kaplamıştı. Ne diyeceğimi bilemiyordum. Uzun süren sessizliği yine kendisi bozdu:

“Hemen bunu tashiî edeceğim. Demek yanlış anlaşıldı.”

Büyük Şairin hüznü bir girdap gibi beni de çekip almıştı. Sessizlik giderek dayanılmazlaşıyordu.

Bayazıt. Hamamının karşısında, nargileciler kahvesi vardı. Sezai Karakoç, akşamları oraya geliyor ve geç vakitlere kadar oturuyordu. Bir akşam gittim ve Sezai Karakoç’un yanına oturdum. Laf açıldı ve ben Necip Fazıl’ın: “Bin şu kişi, bin bu kişi bir Sezai eder mi?” dediğini naklettim. Tabiî ki Necip Fazıl’ın Babıâli’nin sonlarını yeniden yazacağım da söyledim. Sezai Karakoç gerçekten haklıydı. Babıâli’yi kim okusa, orada

onun harcandığını söylerdi. Bu konuyu açmamdan memnun oldu. Hatta çok rahatladığı da belliydi. Bana döndü ve ciddî bir ifadeyle:

“Bunu yazsan iyi olur,” dedi.

Büyük Şair, Babıâli'nin sonlarını yeniden yazdı. Ne var ki bunu yayınlayamadı. Sonraki baskılar sanırım Mehmet Kısakürek tarafından düzenlendi. O kısımlar bol noktalı ve boşluklu olarak yayınlanmaya devam etti. Altına da bir not eklendi. O nota bakılırsa, bunda haklı gerekçeleri de vardı. Bana göre doğru olan, o sayfaların eserden bütünüyle çıkarılmasıydı; bugün yanlış anlaşılan bu sayfalar, yarının araştırmacılarını da yanlışlıklara sürükleyebilirdi.

Büyük Şair'in neler yazdığını bilemiyoruz. Belki kamu oyunda yanlış anlaşılacak ifadeler de vardır. Bunlar, yukarıda belirtilen olaylar sebebiyle bir anlık kırgınlık sonucu yazılmış da olabilir. Ondan kalanlar üzerinde yapılacak bir ilmî çalışmada, bu düzeltmelerin yer alması daha uygun olabilir. Herhalde ondan kalan bir kelimeyi bile yoketmek kimsenin aklından geçmez. Hele evlatlarının hiç geçmez. Bana kalırsa, bir Necip Fazıl Enstitüsü kurulmalıdır. Ondan kalan ne varsa koruma altına alınmalıdır.

Bunları niçin yazdım? Aradan 27 yıl geçtikten sonra bir yanlış anlaşılmayı düzeltmek için mi? Araştırmacılara bir kapı aralamak için belki de... Yoksa Necip Fazıl ve Sezai Karakoç, Türk edebiyatında çoktan yerlerini almış iki büyük şair... Türkçe var oldukça her ikisinin de var olmaya devam edeceğini biliyorum.

(Durali Yılmaz – Yedi İklim Dergisi, Necip Fazıl Özel Sayısı – Mayıs 2005)

AŞIRILIK

AŞIRILIK

Necip Fazıl'da aşırılık diye de adlandırılabilir fakat aslında bir şeyi sonuna, en uç noktalarına kadar götürmek, o şeyi o uç noktalarda denemek, kurcalamak iştiyakı vardır. Bu özelliği hayatının amacını oluşturacak hedeflerin belirlenmesinde görülebileceği gibi, gündelik hayatın ayrıntılarında da gözlenebilmektedir. Kararını verip de bir teşebbüse geçtiğinde bütün gemilerini yakan adamdır o. Gerilemez. Her fırsatta biraz daha, biraz daha ileriye doğru gider. Şevket Rado'nun aktardığı bir anısı, onun bu yanını iyi belirlemektedir. 1936 yılında Ağaç dergisinin Ankara'da çıktığı sıralarda bir ara aynı evde birlikte oturmuşlardır. Rado anlatıyor : «Ankara'da bir kış gecesi evimizde salamandıramızın etrafında oturmuş ateşi seyrediyorduk. Bir ara salamandıra söner gibi oldu ve bana :

- Şevket şunu biraz karıştır, dedi. Etrafıma bakındım ve :
- Maşa yok ki, dedim.
- İşte şurada uzun bir klişe var, onunla karıştır, dedi tekrar.

Klişe, Ertuğrul Muhsin'in boy klişesiydi.

Salamandıranın kapağını açtım. Klişeyi sokup ateşi karıştırır karıştırmaz klişe alev aldı. Yeşil, mavi, kırmızı, sarı renkler öyle harikulade yanmaya başladı ki, yerinden fırlayıp odanın elektriğini söndürdü :

- Bu şehrayin devam etsin, yakalım bütün klişeleri, dedi.

Öyle de yaptık. Fakat o geceden sonra Ağaç mecmuası klişe bakımından çok sıkıntılı günler yaşadı.» (Tercüman, 30 Mayıs 1983, s. 2)

Bu anekdot, Necip Fazıl'ın kişiliği hakkında çok şey anlatıyor. Sıradan insan için, bir anlık bir keyf uğruna derginin bütün klişelerini yakmak kuşkusuz bir düşüncesizlik diye görülecektir. Fakat Necip Fazıl'da bu bir ruh cömertliğinin ifadesidir. Onun için önemli olan, o ân'ı sonuna

kadar, bütün imkânlarını kullanarak değerlendirebilmektir. Bu ruh cömertliği, içinde bir tevekkülü de gizlemektedir : Ben, bana bahşedilen bu ânı değerlendirmekle yükümlüyüm, bu ândan sonra gelecek ânlar bana ait değildir ve benim değildir, düşüncesi barınmaktadır bu davranışta.

(Rasim Özdenören – Maveria Dergisi Üstad Özel Sayısı, 1983)

Yük / Hep 0 (Şiir İncelemesi)

YÜK / HEP 0

Büyük şair Necip Fazıl Kısakürek'in tüm eserlerinde görülen mistik hava ve ruh penceresinden bakış, aynı zamanda Onun şiirlerindeki en belirgin özelliklerden birisidir. Asra imzasını atan, şiire yeni bir kimlik kazandıran ve şiire kazandırdığı bu yeni kimlikle madde ötesi anlayışını, sonsuzluk davasını ve aklın kat kat üstündeki mücerret zemini pırlanta yüklü kolyeler misali kelimelere namütenahi bir ahenkle dizmiştir Üstad. Ruhu şiire yansıtan ve bu noktanın devrimizdeki mucidi diye kabul edebileceğimiz büyük şair, bu işin mucidi olduğu gibi aynı zamanda en iyi temsilcilerinden olup, şiir-ruh ilişkisini varabileceği en uç noktaya taşımış ve şahikasına götürmüştür.

Aklın kifayetsiz kalıp kelimelerle sayfalara sığdıramadığı halleri, büyük şair, eşsiz ve muhteşem idraki ile iki mısraya bile sığdırmasını bilmiştir. İnsanın "sır" diye kabul edip ancak hisleri ile kavrayabildiği hallerin, "benden içeri"nin, ruhun, kısacası sonsuzluk kelimesinin gayet ustaca tabir edilmesi, Üstadın en yakıcı ve etkileyici özelliklerinden biri olarak kabul edilebilir. Hislerle anlaşılan ve ancak o zaman düşünmeye bizleri sevk eden "sonsuzluk" kavramına Üstadın ifadelerinden bakacak olursak; sonsuzluğu ihata edici,

kavratıcı şekilde anlatılmasından dolayı Üstadın şiirlerini de ikinci his veya organ hükmünde telakki edebiliriz. Zira nasıl ki soğuğu-sıcağı, uzağı-yakını duyularımızla algılayabiliyorsak ve bu algılar da bizim beş duyumuzun marifeti ise; beş duyumuzu topyekûn tek bir organ gibi düşünürsek; aynı şekilde Üstadın dili de mücerreti, namütehaniyi, mânayı, mâverâyı kavrayabilmek açısından bizler için ikinci organ gibi. O'nun şiirleri, üslubu, iki mısraya sığan sonsuzluk tabirleri anlayamadıklarımızı ve kavrayamadıklarımızı bizlere anlatmakta ve kavratmakta. İşte ikinci his hassesi veya organı olması buna binaen... Başımıza harikulade bir olayın gelmesi ile ve bunu hissetmemizin sonrasında gerçekleşen düşünme faaliyeti; Üstadın gayet intizamlı, güzel ve hoş üsluplu; kıvılcımı yangına çevirici, volkanı patlatıcı, hiçbir tefekkür faaliyeti göstermeyen kafalarda bile ilk düşünme temelini, tohumunu atıcı keyfiyetteki şiirlerinde kendisini göstermekte ve harikulade olayları yaşamadan da hissetmek ve hadiseler, mefhumlar, ruhî ve fikrî hesaplar üzerinde düşünmek mümkün olmaktadır.

*****

Tevekkülü, teslimi, temsili ve bunların hepsini bünyesinde barındıran, inancımızı çok güzel özetleyen Yük beytini 1983 yılında yazan büyük şair, ifade etmeye çalıştıklarımızın hepsini bu beytinde göstermektedir.

YÜK

Bu yük senden Allah'ım, çekeceğim, naçarım
Senden sana sığınır, senden sana kaçarım

(1983)

Üstadın çıkabildiği, son merhaleye vardığı noktada(mana âleminde) kalbine inen ilham ile dökülen yukarıdaki sözlerin on dörtlü hece veznine uyduğunu görüyoruz. Bu kemiyet hesabını çoğu şairimizde görmekte iken, bu hesabın yanında Üstadın şiirine yüklemiş olduğu manayı eşsiz ve namütenahi bir

zenginlik olarak nitelendirebiliriz.

“Bu yük senden Allah’ım, çekeceğim, naçarım.” İlk mısradaki yer alan bu cümleye bakarak şunları söyleyelim. Tam manasıyla ilahi söze (O’nun sözüne) bağlılığı gösteren ahenk dolu bir cümle. Ancak kaldırabileceğimiz yüklerle muhatap olduğumuzu gösteren, bu inanış ve anlayışla bu yükü kaldıracağını bildiren iman yüklü dimağdan çıkan kelimeler. “Naçarım” diyerek de nazik bir mecburiyetin dile getirildiğini görüyoruz. İlk mısra, bize yüklenen hiçbir yüke arkamızı dönmeyeceğimizi ve yükü taşıma mecburiyetimizi, kaldırabileceğimiz yükü hal edip sonsuzluğa doğru adımları atmaya devam edeceğimizi belirtmektedir.

Devamında gelen “Senden sana sığınır, senden sana kaçarım” mısrası ise aynı hüviyete sahip. Yine ilahi söze dayalı bir özü temsil ediyor. Rahmetim gazabımı geçti buyurmuştur kâinatın rabbi. Buradaki ince çizgiyi anlayıp da sonraki kerteğe kavuşturan ve bunu nizamluşturan İslamın inanışını bu mısradaki iki ucu da gözükmeyen sonsuzluk kulvarından sesler olarak niteleyebiliriz.

Yukarıda ana hatları ile anlatmaya çalıştığımız “bu yük” diyerek kastedilen ifadeyi özel manada düşündüğümüzde; Üstadın “çile” diye bahsettiği ve uğruna tüm hayatını ortaya koyduğu davasını remzlendirdiğini de görebilmek ve hissedebilmek muhtemeldir. Ve yaratanın lütfuyla, Üstad, tohumlarını attığı estetik ve diyalektik bakışı İslam potasında bizlere sunmuş ve bu yolda gelebilecek her türlü derde göğüs gereceğini, bunu inanışının sağlam olmasından kaynaklanan ulvi bir karakter yapısıyla taşıdığını; dini mefhumları en ince çizgide seyreden, sevgiyi korkunun merkezine yerleştiren İslam nizamının aynen rahmet ve gazap meselesinde de muvazaneyi koruma prensibini Üstadın tüm ruhuyla yaşamaya çalıştığını çok rahat anlayabiliyoruz.

*****

1934 yılında efendi hazretleri ile tanışan ve nefsiyle tam

manasıyla büyük cihat yapmaya başlayan Üstadın, yaratılışımızın en hassas ölçüsünü üzerinde barındıran insan ve nefis meselesi mihverinde yazmış olduğu Hep 0 şiirini ele alalım:

HEP 0

Hep nefis çıkar karşıma, ölüp ölüp dirilsem;
İnsandan kaçmak kolay, kendimden kaçabilsem...

(1973)

beyiti ise, Allah resullerinin buyurdukları büyük cihattan küçük cihada gitme mevzusuyla ne kadar da uyumlu.

Burada da hayatın manasını bulmada karşıya çıkacak değişmez en büyük engelin nefis olduğunu farkediyoruz. Ona karşı verilen mücadele ise manaların manasına ermenin tek yolu. Bu yüzdendir ki büyük cihat onunla mücadeledir; karşıımıza çıkan da hep odur.

Üstad nefsin hakikatini gözler önüne sererken “anlayana” da ipucu bırakmıştır. Bu ipucu çözümün, meseleyi kavrayıp neticeye varmanın ipucudur. Nasıl ki problemi çözmenin ilk yolu problemi kavramaktan geçiyorsa, nefsin kendisine dair şekillendirmeleri ve onun sathi teşhisi, varlığını çözüme ermek niyeti ile ortaya koymak da aynı şekilde ilk ve önemli adımdır. Problemin kavranması sağlanmıştır. Bu ise çözümün ön şartı, ipucunun kendisidir.

Yukarıdaki beyitte Üstad, nefsin her taşın altında, her köşenin başında, uyanık olunan her anda, canlılığın devam ettiği her demde karşıımıza çıktığını ve kötüye dair bütün işlerin baş âmili olduğunu belirtmiştir.

Üstadın nefis mücadelesinde ne kadar çalkantılı, zaman zaman derbeder anlar yaşadığını anlayabiliyoruz. Derbederlik kastımızsa üstadın varacağı kıymetin, ereceği esenliğin çileli yolundan geçmesine bağlıdır. Ve ulvi bir yola bağlı olmanın

esrarında düşünmek lazımdır.

Tolstoy'un akli parçalayacak hale gelip beyni yırtarcasına bir çılgınlığa varması sanki avcıdan kaçan av misali ölümden kaçmış gibi, aklın ulaştığı noktadaki yüksekliğini üstatta da nefis muhasebesi halinde görüyoruz. Ne muazzam çile...

Büyük zatlardan birisinin Allah'a yalvarıp nefisini kendisinden ayırmasını istemesi büyük sırdır. O zatın bu dereceye varıp yaratanına niyazda bulunması, nefsinin azad edilmesini istemesi çekilen ızdırabların, geçilen dikenli yolların perdesini aralatması sonrasında Yaratandan gelen cevapla insanın nefsiyle kaim olduğu anlayışını düstur edinmesi ne kadar nazik ölçüler. Belki de bu nazik ölçülere tamamen bağlı ve bu ölçüleri incitmemek gayesiyle üstad beytini yazmıştır. Nefsinden kaçabilmeyi dilerken onun yok olmasını, kendisinden ayrılmasını istememiştir.

Şiirde şu noktayı da fark etmeliyiz. Görünen hayatta gerçekleşen olaylar ve somut varlıklar bazı kereler kemiyet(nicelik) hesabına intikal eder vaziyette. Görünenin ötesindekiler yani mana boyutunun varlıkları ise bazı kereler keyfiyet(nitelik) hesabına varmakta. Bu bağlamda beyitten şunu çıkarırız: Keyfiyetin kemiyete (niteliğin niceliğe) üstün olduğunu ve keyfiyetin de kemiyetin de birbirine bağlı olduğunu anlıyoruz. Zira yine üstadın şu sözü bunu ne kadar da net olarak ortaya koymakta: Radyum gibi miligram miligram tartılan keyfiyetin bile kemiyete istinadı şarttır. Ve "İnsandan kaçmak kolay, kendimden kaçabilsem..." de anlattığımızı ifadelendiren bir örnek. İnsan maddesiyle kemiyeti, ruhu ve nefsiyle de yani şiirde zamir olarak geçen "kendimden" kelimesiyle de keyfiyeti belirtiyor.

Yukarıda anlattığımız soyutun mana planına, somutun da madde planına varması hususunu biraz daha açalım:

İnsandan kaçmak; madde zemininde maddeden maddeye geçişi, kaçışı belirtir. Mana planında (bazı meselelerde kaçış mümkün değilken, ölümden kaçmak gibi, kaçıştan ziyade itidal ile

kendimizi muhafaza edeceğimiz durumlar olabilir. Neftsen kaçamayabiliriz ama kendimizi onun her türlü hilesine karşı korumaya çalışırız. İtidal ve itina ile bu korunma çabamızı sürdürmeye çalışırız.) kaçış ise uçsuz bucaksız, boyutsuz-buutsuz alemde gerçekleştiği için mana planında hem maddeyi hem manayı bünyesine alarak mana dolu gidişi ve kaçıışı belirtebilir. Anlattığımızın ilki sathı, ikincisi ise satıh üstünü kuşatıyor.

*****

Kısaca yorumlamaya çalıştığımız Yük şiirinde, kâinat çapındaki davayı yüklenen vazife aşığının, hayatı aksiyon cihetiyle değerlendirmesini, teslim ve tevekkülün ilahi ölçülerle uygunluğunu (zira tevekkül eden zaten ilahi ölçüye tabiidir.) görüyoruz. Hep 0 şiirinde de türlü hilelerin, oyunların ve desiselerin kurucusu, bizlerin en zayıf anlarını gözeten “nefs”in bize ne kadar yabancı olduğunu anlıyoruz. Meselemizin; nefsin biteviye isteklerine, bize tahakküm etme anlayışına karşı duruş sergilemek ve bilumum tavırlarını mukavemetimizle reddetmek olduğunu çıkarıyoruz.

Üstad Sınıfı / Hakan NUSRET

Aziz Nesin'den Üstad'a Mektup

AZİZ NESİN'DEN ÜSTAD'A MEKTUP

Üstad,

Çoktan beri ziyaretinize gelmek istiyorum. Ancak ben, sizden çok uzakta oturuyorum. Çatalca'da kimsesiz çocuklar için kurduğum vakıfta yaşamaktayım. Yine de bir gün ziyaretinize geleceğim.

Kültür Bakanlığı büyük ödülünü kazandığınız için sizi candan kutlarım. Bu ödülü almakla Kültür Bakanlığını onurlandırdınız.

Size gelecektim, ama üç gün sonra Almanya'ya gidiyorum; bir ay sonra döneceğim.

Altı yıldan beri 'Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı' adı ile bir yıllık çıkarmaktayım. Size son sayısını gönderiyorum, tetkik etmeniz için. İnşallah yüzüncü yaşınızda da sizi tebrik etmek bana kismet olur. Ben sizden dokuz yaş küçüğüm.

Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı için, 75. yaşınıza dair bir yazı vermenizi rica ediyorum. Bu yazıyı eski Türkçe yazabilirsiniz. Size daha kolay gelirse. Yazmaya zamanınız yoksa bu mektubu size getiren hanıma söyleyerek yazabilirsiniz. Ama ben sizin yazınızı tercih ederim.

Yazı, istediğiniz uzunlukta olabilir. Her ne istesiniz yazınız. Mesela 75. yaşınız dolayısıyla bir muhasebe, geçmişle muhasebe... yahud hatıralarınızdan bir bölümü anlatabilirsiniz. Şiirinizde yahut tiyatro yazarlığınızdaki merhaleleri de açıklayabilirsiniz ya da büsbütün başka şeyler...

Yazınızla birlikte bir de fotoğraf rica ediyorum.

Bu yıllığın neşri gecikmişti. Bu münasebetle mümkün olduğu kadar çabuk gönderirseniz beni sevindireceksiniz.

Ziyaretinize geleceğim.

Yolunuz düşerse bir gün vakfa da misafir etmekten şeref duyarım.

Neslihan Hanımefendiye lütfen saygılarımı bildiriniz.

Her zaman dostluklar...

Aziz Nesin

Avukat

AVUKAT

Birgün bir başka adam çıkageldi. Üstadın deyimiyle: “Hokkabaz şapkasından tavşan çıkar gibi...” bazı meşhur dâvâlarda avukatlık yapmışmış... Üstadı da en güzel şekilde savunacaktı... Daha bunu der demez ilk şamarı yedi. Üstad birden bire gürlendi:

-Bu sözlerinle beni peşinen suçlu kabul etmiş olmuyor musun? Bu inançla neyi savunacaksın?.. Kimi?..Ben suçlu muyum?

-Estağfirullah üstadım, sanıksınız...

-Sanık... Tanık... Yargıç... Yok daha bilmem ne kış... Kim öğretti sana bu kurbağa dilini?.. Beni bununla mı savunacaksın? Önce Türkçe'yi öğren!.. (Bakınız: Dil Raporları-Ruhumuzun Dişleri /)

-Başüstüne efendim...

-Ha söyle... Bundan sonra benim talimatımdan bir adım dışarıya çıkmak yok...

-Yo efendim...

-Efendisi olmayanın efendisi şeytandır...

-Şeytandır efendim...

-Ne?.. efendin şeytan mı?..

-Hâşâ efendim, benim efendim sizsiniz... yani sizi tasdik babında öyle söyledim.

-Tamam, şimdi git, duruşma günü erken gel...

-Emredersiniz efendim...

Bu avukat bir âlemdi. Kısa boylu, iri kafalı, yuvarlak gözlü, tepir suratlı, tombalak bir herifti. Yürürken üstada saygılı olacağım diye ayakları dolaşır, cüppesinin eteği kapılara sıkıştırdı. Üstad “Yine mi kuyruğun bir yerlere sıkıştı” diye bağırdı. Üstad bağırdıkça o daha fazla şaşırır, nerede duracağını, hangi yöne bakacağını, ellerini nasıl bağlayacağını, nereye koyacağını bilemezdi. Günahı boynuna amma... Öyle sanıyorum ki kendisine cesaret gelsin diye duruşma günleri, bir-iki kadeh de yuvarlardı. En büyük sıkıntıyı, mahkemede söz alıp konuşacağı zaman çekerti. Birgün “ Sayın müvekkilim” dedi. “Sanık”a “Sayın” demek usule uymazdı. Hemen düzeltti:

-Yani “sade müvekkilim” demek istiyordum...

Necip Fazıl yerinden fırladı.

-Ne demek “sade müvekkil?” Bunun şekerlisi de mi olur? Ben “Sayın” değil miyim? Tabii ki “sayın” “muhterem”i karşılıyorsa!.. Benim sesimi bu mantıkla mı cihana duyuracaksın? Kurbağa dilli, gayr-münevver heriiif! diye barbar bağırdı. Reis müdahale etti:

-Kendinize gelin, Necip Bey dedi. Burası mahkeme, tiyatro salonu değil... Aktörlüğü bırakın.

-Gerçekten bu kadar haksızlık karşısında çatlammak için, Hakkını savunan adam rolünü oynuyorum. Yani aktörlük yapıyorum. Bu doğru... Buranın mahkeme olduğu meselesine gelince... elbette mahkeme... Ve siz de hâkimsiniz. Bense karşınıza çıkarılan peşinen mahkûm... Ve siz de biliyorsunuz. Amma yapacağınız bir şey yok. Hâkim memur değildir. O gerçekten kararlarında hür olmalıdır. Hürriyetse, irade ve vicdandan önce, korkusuzluğa bağlıdır. Halbuki siz korkusuz değilsiniz. Çünkü teminatınız yok...

-Rica ederim Necip Bey. Yani biz emirle mi hareket ediyoruz?

-Öyleyse beni niçin burada tutuyorsunuz?

-Suçlu olup olmadığınızı araştırıyoruz.

-Hâkim, emme basma tulumbaya benzer. Üzerine su dökmeden basarsanız işte böyle hava çıkar.

Bir sürü şeyler anlatıyor; "Hâkimin şurasına basarsanız şu çıkar, burasına basarsanız bu çıkar" gibi izahlarla lâfı uzatıp gidiyordu. Reis tekrar müdahale etti:

-Lütfen sadede gelin, dedi.

Üstad birden plağı çevirdi:

-Saadetteyim efendim, saadetteyim... Çünkü huzurunuzdayım. Huzurunuzda bulunmaktan daha büyük bir saadet olur mu? (İltifat mı, alay mı, hakaret mi? Pek belli değildi. Üstad devam etti)

-Necip Fazıl şu andan itibaren dilini dişlerinin arasında ezecek, çenesini kilitleyip sonsuza kadar susacak... Ve o yüksek alınlarınızda adalet güneşinin tecellisini bekleyecek...

İş her zaman böyle tatlıya bağlanmazdı. Avukat bu fırsatı kaçırmak istemedi. Güya bu yumuşamış havadan istifade edecekti. Söz aldı, kalktı ve şöyle dedi:

-necip fazıl, Yalman aleyhinde kampanya açmıştır ama suçluları tahrik ve teşvik etmemiştir. Eğer öyle olsaydı, yapılan aramalarsa, sanıkların evlerinde, Büyük Doğu mecmua ve gazeteleri bulunurdu...

Diyecekti ki, Üstad ok gibi yerinden fırladı ve avaza çıktığı kadar bağırdı.

-Yuuut, o kelimeyi yut!.. Yut diyorum, yuuuttt!.. Yuuut!..

Adam bir defa ağzını doldurmuştu. Kelimenin yarısı da çıkmıştı. Böyle bir felaket olacağını nerden bilsindi? Dolu dizgin gidiyordu. Anında yutmak kolay mıydı? Araba tam gaz

giderken, geri vitesine takar gibi... “Bup... bup... Buuuuuppp...” dedi ve çok şükür, kazasız, belasız durabildi.

Üstad derin bir nefes aldı. Bir kelimeyle kıyamet kopmazdı. Ama mantık yanlıştı. Üstad haklıydı. O hiç “Sanıklar benim okuyucum değiller” dememişti ki... “Bunların Büyük Doğu’lardan haberleri yok, olsaydı aramalar sırasında evlerinde, bu gazetelerden bulunurdu” diyecekti. “Bup... Bup...” diyerek yuttuğu, işte bu “bulunurdu” kelimesiydi. Tabii ki öyle söylemesi çok yanlış olacaktı. Çünkü hepimizin evlerinde cilt cilt Büyük Doğu’lar bulunmuştu. Anlaşılan avukatın dosyadan hiç haberi yoktu.

İşte avukatlarımız bunlardı. Herkesin şahsen tuttuğu beş, on avukat daha vardı. Parasız bile geliyorlardı. Çünkü ün kazanacaklardı.

(Hüseyin Üzmez – Malatya Suikastı)

At Kazası

AT KAZASI

Zonguldak’ta bir at kazası geçirdim ve saatlerce baygın yattım. Baygınlığımda tek bir rüya veya rüyamsı bir şey...

Muayede salonu gibi fevkalâde bir odada; iki yaldızlı koltukta, sırtlarında bâlâ rütbesinin üniformaları ve ellerinde kılıçları, büyük babam ve Abdülhak Hâmid... İkisi de rahmetli... Büyükbabam beni görünce gülümsüyor ve eliyle «gel gel!» diye işaret ediyor. Abdülhak Hâmid ona dönüyor ve:

– Hayır efendim; onun cemiyette yapacak daha çok işi var!..
Diyor.

Bu rüya sona erdi ve ben baygınlıktan sıyrıldım, kalktım...

İnşallah cemiyette yapacağım işler henüz bitmemiştir.

(0 ve Ben'den)

ASILMIŞ ADAM

ASILMIŞ ADAM

Cinnet Mustatili üzerinde gezdiğim günlerden birinde... Bahar çiçekleriyle bezeli bir yemiş ağacı, galiba bir kayısı... Ve bu ağacın bir dalında, kopuk bir çamaşır ipi parçası gördüm. İpin yere doğru sarkan ucunda bir düğüm...

Bu düğüm tıpkı bir kafaya, altından sarkan daha ince kısımlar da bir gövdeye benziyordu.

Dakikalarca, kan ter içinde dört nala koşan hayalimi suçlandırırken, manzaradaki müthiş ifadeyi, benzerlik ifadesini tasdikten de kendimi alamadım. Küçük nisbet unsurları içinde tam bir benzerlik... Kendisini ağaca asmış bir adam... Başı hafifçe öne eğilmiş, ayakları da arkasına doğru büzülmüş...

Ey rahatsız hayâl, suç yine sende!.. İsteddiği kadar benzesin veya benzemesin, bunu niçin görüyorsun?.. Böyle bir şeyi kim görür senden başka bu dünyada?.. Ve iş böyle şeyleri görmeye dökülünce, daha neler görülmez, her şeklin altından neler çıkarılmaz?..

Yâni ne demek istiyorsun?.. Bana intihar etmemi, canıma kıymamı, Allahın emanetine hiyanet etmemi, bunu mu telkin ediyorsun?.. Biliyorsun ki, bizi imana bağlayan zincir, bütün insanlık ters fikir üzerinde intihar etse onu taşıyacak ve yine kopmayacak kadar kuvvetlidir. Ne olabilir; taşımaktan âciz kalacağımız sıkıntılar kalbimizi bürer ve ölürüz. Daha?.. Canlı uzviyetimizi meydanda bırakacak bir ruh inkılabının korkusuyla, her ân fezayı kusar gibi ıstıraplar çekebiliriz.

Fakat emanete hiyanet eder miyiz? Asla!..

Bu "asla", her türlü celâdetin dışında, yalnız Allah-tan beklenen ve alınan korunma duygusu, onun lütuf ve keremine gösterilen ve bağlanan güven hissiyle söylenmiştir ve onda kör nefsin payı yoktur. İşte bu nokta, Müslümanın hiçbir şeyden korkmaması; ve yine Allaha gelen her korkuyu Allah için yenmesi ve şeytanı tepelemesi gerektiğine işarettir, emirdir, borçtur.

Şimdi Allaha dayan ve tekrar et:

-Asla!..

Dudaklarımda acı bir tebessüm, kayısı ağacının yanına gittim, ip parçasını kopardım; ve gelecek saadet günlerinin en kıymetli hâtırası, vasıf dışı ıstırapların feyizli dersi diye, onu çantama koydum, sakladım.

Bu satırları yazarken (22 Mayıs 1953 Cuma, Revirde dişçi odası) dua ediyorum:

– Allahım, beni hayatımda bir mislini görmediğim sıhhat, 'irade ve ruh kuvvetine ulaştır, bu ıstırapların neticesini böyle bir saadete bağla ve o zaman bana bu ip parçasına bakarak karar vermenin ve iş görmenin şartlarını bahşet!.. Ey, başımdaki çetin, çetin üstü hesapsız çetin imtihanın sahibi Rabbim, mutlak kudret!.. Senden hangi kuvvet ve tecelliyi istediğimi biliyorsun, lütfet!..

Bu hayal oyunundan daha evvel, Osman Yüksel'e bir zarf vermiş ve şöyle demiştim:

– Bu zarfın içinde vasiyetnamem vardır. Ancak başıma ne türlü olursa olsun, bir kaza gelecek olursa açılabilir. Daha evvel açmayacağına, Allah ve Resulü adına söz veriyor musun?..

Osman, arada bir mübalağayla açtığı gözlerini, bu defa patlatırcasına açarak cevap vermişti:

– Ne var üstad, ne oluyorsun?.. Böyle şeylere şu ân için ne lüzum var?..

– Sen yalnız yemin et, Osman ve zarfı al!.. Osman, mahzun mahzun zarfı almış ve istediğim sözü vermişti.

İlâve etmiştim:

– İnşallah, bu zarfı bir gün, tam sıhhat ve kaygısızlık içinde bizzat açmak bana nasip olur da içindekini beraberce okur ve ibret alırız.

– İnşallah, üstad; böyle olacak İnşallah...

Fakat hastaneye giderken, belki beni orada alıkoyarlar diye zarfı Osman Yüksel'den almış ve aynı merasimle yeğenime teslim etmiştim.

Zarf hâlâ yeğenimde... Kendimi büsbütün iyi hissetmeye başlayınca onu kendisinden alacağım ve çantamdaki ip parçasının yanında, ilk vazifesi bitmiş bir hâtıra unsuru diye muhafaza edeceğim. İp parçası ve dokuz maddeli vasiyetname, istikbale ait başka vazifeler bakımından, birbirini tamamlayacak. İzin verin de onu, Allaha havale ettiğim sırlar arasında saklayayım; ve yine O'nun izniyle, birkaç mahremimden başka kimseye göstermeyeyim...

Yalnız, vasiyetnamemi burada kelimesi kelimesine nakletmişim gibi, altına ilâvesi gereken tefsir cümlesini yazayım:

Bize bu acıları tattıranlara karşı Allah'ın en büyük intikamı, bu acılardan sonra ve bu acılar sayesinde ereceğimiz (erdiğimiz) ruh kuvvetidir. Ben bu satırları yazarken (ereceğimiz), siz bu satırları okurken (erdiğimiz) İnşallah... Dikkat edin; şimdiden "hamdolsun" diyorum.

Vasiyetnamemde, ölümle burun buruna gelen, ondan da ileriye geçen, ölümden beter şeylerle burun buruna gelen, onlardan da ileriye geçen; bir sürü maddî ve manevî borcu olan, af isteyen, gerisinde beş çocuk ve bir zevce gören, onların maddî ve manevî ihtiyaçlarını dostlarına ısmarlayan ve bütün müminlerle helâlleşen çilekeşin, gelincik renginde bir kalb mürekkebiyle yazılmış dilekleri vardı.

Allah bundan sonra vasiyetnamemi, en geçinden ve en mes'ud şartlar altında yazdırsın bana... O güne kadar da her hareketim, mes'ud vasiyetin günü gününe tatbiki ve telkini olsun...

Allahım, Allahım; Efendimin sözüyle:

"- Sana malik olan neden mahrumdur; ve senden mahrum olan neye maliktir?."

Tohum (Eser İncelemesi)

TOHUM

Hakikat kesifleştikçe küçülür ve küçüldükçe gizlenir. Bir tohum gibi...

Tohum, Necip Fazıl Kısakürek'in ilk tiyatro eseri olup 1935 yılında kaleme alınmıştır. O tarihlerde 30'lu yaşlara yeni ayak basan ve Abdülhakim efendiyle de henüz tanışan Necip Fazıl, hafakanlarının ve çilesinin doruğa çıkmaya başladığı; arayışının ise Abdülhakim efendiyle görüşmesinden sonra encamına erdiği ve şiir-ruh ilişkisinde de zirvede olduğu bir anda eserini telif etmiştir. Eser, maddeye verilen sahte gücün madde ötesiyle istirkabını(rekabetini), işin ukubete vardırılmasının iptalini ve ruhun zaferini anlatmaktadır.

Sinema ve tiyatro yönetmeni, aynı zamanda oyuncu olan ve ilk renkli Türk filmi çekmiş Muhsin Ertuğrul, sanatının zirvesinde olan Üstad Necip Fazıl'a tiyatro alanında da eser vermesi yönünde teklifte ve telkinde bulunmuştur. Kendisi hakkında komünist diyenlerin ve bunu da belgelerle ispatlamaya çalışanların aksine Muhsin Ertuğrul Üstadın deyişiyle "hiç de zannedildiği gibi değildir. Ve komünizma ile alakası olmayan birisidir. Muhsin Ertuğrul, "güzel"i ve "çarpıcı"yı gördüğü her yerde kendisini teslim eder."

Kararını verip eserini bir haftada telif eden Üstad Necip Fazıl, başrolünü yani "Ferhad Bey"i canlandıran Muhsin Ertuğrul'un oynadığı "Tohum"u İstanbul Şehir Tiyatrosunda sahneye sunmuştur. Bu, sanatseverlerce ilgiyle karşılanmıştır. Fakat piyes, genel anlamıyla değerlendirildiğinde eserin kalitesine yakışan alakayı bulamamıştır. O tarihlerde de tiyatroya karşı ilginin az oluşu, alışılmışın dışında ve olağanın ötesinde olan "Tohum"un karşılaştığı mey'usu(yeisi), Üstadın bundan sonraki tiyatro eseri olan "Bir Adam Yaratmak"

ile kırmıştır.

Eserdeki olaylar Maraş'ın Fransızlar tarafından hunharca işgali sırasında Maraş'ta geçmektedir. Başkahramanımız Maraş'ın soylu ailelerinden birisine mensup olan, okumuş, bilgili "ey münevverler" olarak bilinen kuru Batı taklitçisi ve öz benliğini yitirmiş mahut güruhtan uzak olan, ercüment kişilikli 39 yaşındaki Ferhat Bey'dir. Kendisi kuru aklın, düz mantığın mantıksızlık olduğunun, işin ruhta ve keyfiyette hayat bulduğunun örneklerini gösteren birisidir. Ve Anadolu'nun ruhunu yansıtmaktadır. Bizler için önemli ama oldukça geride seyrettiğimiz "düşünme ve ruh" mevzusunda milli şahlanışımız –Maraş-Anadolu; ruh-madde– ilişkilerinde düşünme ve aksiyon buutlu pırıltilar, farklı enstantaneler sergilemektedir. İşe madde ötesinden bakabilmesi ile de eserin mesajını muhatabına verebilmektedir. Eserden bazı diyalogları aşağıya iktibas ederek değerlendirmelerimize devam edelim.

.
. .

FERHAD BEY – ... Biz çoktan beri kaybettik aklımızı. Onu çoktan beri rüzgâra savurduk (Ayağının ucundaki iskemleyi çizmesinin ucuyla çeker, üstüne basar) Bir avuç Maraş'lı memleketinizi yabancıya teslim etmemeye karar verdiğiniz zaman, yaptığınız hareket bundan daha mı akla yakındı? Hiç kendinizi düşmanınızla karşı karşıya koydunuz mu? Kaç kişisiniz, kaçınızın eli ayağı tutar, kaç kurşununuz ve kaç bıçağınız var? Karşınızdaki kimdir? Top, mitralyöz, tank nedir? (Sesi yükselir) Siz hâlâ dedelerinizden kalma baltalarla kılıçları başucunuza asa durun! Sizin gibi insanların binini, milyonunu fare öldürür gibi ilâçla, dumanla öldürüyorlar, farkında mısınız? (Sesi alçalır) Onlara, biz Allah'a inanmış insanlarız, ölüm korktuğumuz şey değildir, dediniz. İşte söyleyebileceğiniz biricik söz buydu.

BİRİNCİ AĞA – Evet amma, akıl dedikleri...

FERHAD BEY – (Gene keser) Size bunları aklınız mı yaptırdı. Sizin akıl diye bellediğiniz şey parmak hesabı gibi birkaç

sayıdan başka ne bilir? Gözüne gösterilen, ayağına getirilen şeyleri ölçüp biçmekten başka neye yarar? Akıl ne kendi başına birşey görebilir, ne de kendi başına bir iş başarabilir. Onlar akıllarıyla top yaptılar. Biz yapamadık. Şimdi, biz aklımızdan başka bir tarafımızla bir iş yapabilirsek yapacağız.

FERHAD BEY – Biz burada muharebe etmiyoruz. Muharebe dediğimiz, tüfeği olana karşı tüfekle, mızraklıya karşı mızrakla ve tırnakla dövüşene karşı tırnakla yapılan şeydir. Onun için her hayvan, kendi cinsindeki hayvanla en güzel boğuşur. Onlar üzerimize hortumla ateş sıkıyor. Bizim sırtımızda gömleğimiz bile yok. Ateş geldiği zaman sırtımızda bir patiskanın bile mukavemetini bulamıyor. Biz burada muharebe etmiyoruz. Bir sivrisinekle bir ejderhayı dövüştürmek gibi sihirbaz işine benzer bir tecrübe yapıyoruz. Ateşi kanla söndürmek, çeliği etle körletmek ve maddeyi ruhla durdurmak gayretindeyiz. Bırakın, içimizden kim ne dilerse yapsın! Bırakın ruh tecrübesini yapsın! Yaptığımız doğru mu, eğri mi bilmiyoruz. Hangi iş doğru, hangisi eğri bilmiyoruz. Bütün doğruların bir anda eğri, bütün eğrilerin bir anda doğru çıktığını gösteren fevkalâde anlar yaşadık... Bu anların kitapta ve hesapta yeri yok. Bu anlar ruhundur. Bu anlarda hâdiseler her kanun ve her hesabın üstünde, aklın uzanamayacağı bir yerden idare edilir. Biz burada muharebe etmiyoruz. Biz, ruhun tarafı, sivrisineğin tarafı; madde aklının tarafına, ejderhanın tarafına son imtihanımızı veriyoruz. Bırakın, isteyen istediğini yapsın! Madem ki, akıldan imdat yok. Madem ki, akıl bir maşrapa su gibi alacağı kadar alıyor, yerin dibine geçsin o bir maşrapa su! Bırakın ruh tecrübesini yapsın! (Ferhad Bey, karşısında, kendisini dinleyen Ağaya yaklaşıyor, iki kolundan yakalar. Sesi tatlılaşır)

FERHAD BEY – ...Onlar için bütün sır maddenin kabuğundadır ve onu görmekle nihayete erer. Onların ağaç diye anlayacakları şey, toprak üstündeki çıplak gövdedir. Kök, onlar için karanlık ve içinden çıkılmaz bir düğüm, tohuma gelince...

FERHAD BEY – Biz bu ruhu tanımıyoruz. Çünkü bu ruh dal budak salmış bir ağaç gibi göz önünde fıskırmış hakikatlerden değildir. En derin ve en gizli hakikatlerdendir. Hakikat kesifleştikçe küçülür ve küçüldükçe gizlenir. Bir tohum gibi.

YOLCU – Bir tohum gibi mi?

FERHAD BEY – Madde açık, ruh gizlidir. Bütün hakikatler ruhundur.

.
. .
.

Herşeyi görünenden ibaret sayan, gerçek ancak görünendir telakkisini savunan ruhsuz rönesans kafasının, “sır ancak ağacın gövdesindedir” diyen kör gözleri hakikatten uzaktadır. Kara deliklerin varlığı, sonsuz kütleden ve ölçülemeyecek derecede küçüklükten müteşekkil hacimden ibarettir. Kara delikler kendilerinden hacimce büyük olan birçok cisimden daha büyük bir kuvvete sahiptirler. Ve varlıkları, sırrını ifşa etmemiştir... Hakikatleri kesif ve küçük, o nispette de gizli. Aynen tohum gibi. İşte, bu da eserin(Tohum’un) doğrular manzumesi olduğunun ispatıdır.

Tohum, hikmeti maddenin ötesinde göremeyenlerin, çile çek(e)meyenlerin, inhirafa uğramışların(yoldan sapmışların), asırlardır kaygısını çekmediğimiz fikirsizliğin ve yine asırlardır elini bırakıp kaygısını çekmediğimiz için bu hallere gelişin ters istikametteki muştusu olan fikirsizliğimizin, insanın maddeye değil maddenin insana hükmetmesinin, elhasıl sonsuzluğa talipsizliğin ve sonsuzluk kaygısı çekmeden sonsuzluğa talipliğin, aklı ruhun eline vererek berhava edilişidir.

Tohum, Anadolu’nun yani bizim ruhumuzun yansıtılmasıdır. Ne olduğumuzun değil, nasıl olmamız gerektiğinin ipucudur.

Dünyanın öteki ucundan Anadolu’ya gelip makinelerine Anadolu’nun fotoğraflarını yerleştiren ama bir şeyini, ruhunu, yani aslında hiçbir şeyini makinelerine yerleştirmeyen maddeci Batı aklı, bizi yansıtmaktan ne kadar da uzak.

Türkülerinden velilerine, bakışından ağlayışına, kilimlere dokunan hasretten aşkına, maşukundan bayramlarda şeker toplamaya gelen çocuklara kadar ve sadece bunlar değil, aynı zamanda Erzurum'daki Çifte Minare'sinden İstanbul'daki Ayasofya'sına, Sümela Manastırı'ndan Selimiye Camii'ne kadar her şey Anadolu'dur ve Anadolu işte bunlara yüklenen ama görünmeyen manalarla hakikatini bulur. Ve bunları anlayan birisinde şu sır tecelli eder: Madde açık, ruh gizlidir.

Bütün hakikatler ruhundur...

İşgalin sürdüğü esnada gerçekleşen hakikat tasvirlerinin, madde-ruh ilişkisinin Ferhat Bey'in dilinden çarpıcı şekilde anlatılması, bunların yanında işbirlikçi diye bildiğimiz toprağına mukallit suyu dökülmüş içerdeki sefiller, eserde sair fikirlerin hengamesinde kendilerini Ferhat Bey'in karşısında temsil ettirmişlerdir.

Eğer yokluk varsa bu varlık niye? diye inanan ama bunu tefekkür edemeyenlerin çoğunluğu oluşturduğu eserde, tefekkür sahneleri kendisini göstermiş ve karanlıkta denizde yansıyan ay ışığı misali yakamozlar saçan ama hiçbir yakamozun elle tutulamadığı gibi sadece ilham ve işaretçi diye algılandığı sahneler oldukça güçlü, etkileyici ve düşünme anlamında beyni zonklatici ölçüdedir.

Üstadın bu eserinde rol alan diğer kişileri genel anlamıyla tefekkür etmeden inananlar ve komitacılar diye belirtmiş bulunduk.

Üstad'ın tiyatro alanındaki eşsiz ve otoriter konumunu daha ilk tiyatro eserinde (Tohum) fark ediyoruz. Adı şiirde Fuzulî'lerle, Şeyh Galip'lerle birlikte anılan Üstad, tiyatro alanında da hiç şüphesiz Shakespeare'ler ile birlikte anılmaktadır. Bu, kendisinin hakkını teslim etme adına atılan bir adım olsa da yetersizdir. Tiyatro, edebiyat türleri arasında entelektüel kesimin ilgisini daha fazla çekmesine rağmen bizim edebiyat sahamızda bu ilgi yerini bulabilmiş değildir. Buna bağlı olarak Üstad'ın tiyatro eserleri de olması gereken yerde yani sahnede hakkı olan yeri alabilmiş değildir. (Bu hususta, üzerinde orak-çekiç bayrağı dalgalanan

tiyatro sahnesinin, Üstad'ın İslam davasını her yönüyle anlatan ve savunan eserlerine rest çekmesinin de önemli bir amil olduğu unutulmamalıdır.)

Genel hatlarıyla değerlendirdiğimiz ve şiirlerinde olduğu gibi içimizdeki oluşların dışarıya tam anlamıyla yansıtılıp anlatılabildiği "Tohum", Üstad'ın şaheserleri arasında yerini almıştır.

Üstad Sınıfı / Hakan NUSRET

Türk'ün Muhasebesi

TÜRK'ÜN MUHASEBESİ

Başlıklar

- 1-Oluş
- 2-Sebep
- 3-Teşhis
- 4-Kendi Zaviyemizden Avrupalılık
- 5-Avrupalı Tuzağı
- 6-Bugünkü Dünya
- 7-Doğan Dünya ve Biz
- 8-Olmadı Olmaz
- 9-Bu Ağacın Yemişleri
- 10-Tek Kelimeyle Kurtuluş Yolu
- 11-Ahlak Davamız
- 12-Ahlak Kaynağımız

Oluş

İrkımız, ikinci insan tohumu olan Yafes'e kadar uzatılmıştır. Biz, yani Türk, Doğunun kendi dairesi içinde, onun (karakteristik) niteliklerine tamamen bürünmemiş olsak da, gün

gelmiş Batıya yenilmiş, gün gelmiş Batıyı yenmiş olarak, bu Batı ve Doğu kümelenişinde kesinlikle Doğu zarfında bulunmuşuzdur. Doğunun merkezine uzak düşsek, yani bir bakıma Doğu olmasak bile, asla ve asla Batı olmamış, Doğulu oluşumuzun veya Doğuya olan yakınlık ve temayülümüzün gizli ama tesirli sebebi de Batı olmayışımızdan gelmiştir... Batı değilsek, Doğuyuzdur ve biricik mesele Doğu zarfındaki yerimiz ve ırk mayamızla Doğunun ekmeğ teknesi arasındaki uyumdur...

Biz, en zirve dönemimizde, bedenimizle Doğunun ruhunu heykelleştirmiş olduk. İş ve hamle planında salahiyeti Araplardan devralarak ufku bayrak kulesi belleyecek kadar aşk, vecd ve inançta yetkinliğe ulaştık. Daha önceleri dağınık ve kendini ifade edemeyen parçalarımız, İslamiyet ile kalıba girdi, şahsiyet ve istikamet kazandı.

Oluş kısmında Üstad, İslamiyet ile kubbeleşip müşahhaslaşan Türkün ruh ve iş muhasebesini, Bozkurttan başlatarak Cumhuriyet'in ilk yıllarına dek ana çizgileriyle ortaya koymuştur.

Bozkurt, burada oldukça ehemmiyetli bir yere sahiptir. Zira onun, Anadolu'ya (toprağa) olan ilk bağlılık ve perçinlenişi, geriye doğru zamanı ve mekânı meçhul seyrimizi artık toprağa perçinleyip kemikleştirmiş, bir bakıma mücerret (mana)yı müşahhas plana getirerek onu (madde)ye nakşetmiştir. Bu vaziyeti, kalbinde o ana kadar biriktirdiği hisleri nihayet (tuval)e işleyen ressamın, hissi fikirleştirecek hamleyi yapması şeklinde tasavvur edebiliriz.

Türk, tarihi seyir içinde ruhundaki kubbeleşmeyi, içindeki iptidai hissiyatın (madde) ye ve (iş)e dönüşmesini İslamiyet ile yakalamış, kendisiyle İslamiyet arasındaki mayalanma olumlu yönde ilerledikçe (iş) ve (madde) planında bu mayalanmanın ürünü olan mükemmelliğe bayrak açmıştır.

Bu şahlanışın ardından, sebeplerini bir sonraki başlıkta müşahede edeceğimiz duraklama, sarsılma ve tökezleme evreleri Kara Mustafa Paşa ile başlayıp, bugüne kadar gelmiştir.

Sebep

Türkün fikir ve hissiyatıyla kendini bulduğu, yani bir surete sahip olup billurlaşması İslamiyet ile başlamış ve onunla devam etmiştir. Bu teşhis, üzerinde en küçük ayar hatasının kabul edilemeyeceği kadar hassas ve o nispette mutlaktır. İki (hidrojen) ve bir (oksijen)in bir araya gelmesiyle nasıl su oluşuyorsa, ırkının İslamiyet'le izdivacıyla da Türk olmuştur.

Niçin olmadı, Doğunun maddi hamle ve icraat planında en dolgun ve verimli çığırımızı yaşadığımız Osmanlı kadrosuyla, en yüksek merhaleye ulaştık da bunu niçin sürdüremedik? Ufak fasılalarla baş aşağı oluşumuzu niçin engelleyemedik? Veya soru şöyle olmalı; Bu kadar ilerlemişken, niçin bu ilerleyişin tesiri bize sürekli yetmedi, yıkılma temayülümüzün sebebi nedir? Bu son sorunun cevabı belki de her sorunun cevabıdır. İşte eczane, işte raf ve işte ilaç denilecek kadar kesin bir hüküm; tefekkür planındaki yoksulluğumuz... İçimizden, aklı son raddesine kadar gerip İslami ruhaniyeti şuur potasında eriten bir İmam'ı Rabbani, İmamı Gazali'nin çıkmayışı... İslamiyet'le aramızdaki mayalanmanın en olgun vahidinde, yani Kanuni döneminde bile kendimizden İslamiyet'e kattığımız şey, sadece maddi iş ve hareket ten başka bir şey olmadı. İslamiyet'i yaşadık, farzlarını kanun, sünnetlerini kader belleyecek kadar yaşadık, doğru, fakat şuurlaştırdık mı? Tefekkür ile derinlerine inip yaşayışımızı sebebe bağlayabildik mi?

Üstad burada bütün her şeyi yelpazesine alan müthiş bir hüküm vermektedir. Biz, İslamiyet'i benliğimizle bütünleştirdikten sonra hissi idrak ve mizaçta fevkalade iyi, saf tefekkürde ise sınıf geçemeyecek kadar kötüydük. Tefekkür akademiasının heceleme evresini bile geçemedik. İşte dava budur! Aklı son raddesine çektikten sonra ondan kurtulmak davası...

İslamiyet'in hikmet ve irfan müesseselerine ruhumuzla büsbütün giremedik. Onları bedahet hissiyle kabullenmek yerine, tefekkürle şuurlaştırıp özümsemeliydik. Kendimizi bulmak, bir daha kaybetmeyecek derecede bulmak için, İslamiyeti satıh üstü

değil, derinlemesine, ezbercilik ve taklitçilikle değil, tefekkürle ve hususi renklerimizi koruyarak yaşamalıydık. Böyle olmayınca ruhumuz kemikleşemedi, kıkırdaksı bir vasıfta kaldı ve Batının gittikçe şiddetlenen darbeleri karşısında dayanamadı, kendi taarruz taktiğini oluşturamadık, sadece can havliyle kendini müdafaa ettik...

Teşhis

Bu kısımda Üstad, yekûn hattında iflas yazılı olan muhasebe defterimizin, (Oluş) ve (Sebep) başlıklarında satıh üstü üzerinden geçtiği iflas nedenlerini tam manasıyla müşahede etmektedir. Bu müşahede neticesinde çıkan teşhis, her meselenin çözüm şifresidir. Hangi meseleyi tetkik edersek edelim, hangi kapının anahtarı kurcalarsak kurcalayalım, muhakkak ki, nihayette (tefekür) planındaki yoksulluğumuza ulaşacağımız gibi, muvaffakiyet için oluşturulacağımız her sistemin başında da, yine aynı katiyetle, ya doğrudan ya da dolaylı olarak tefekkür mefhumunun kapısına ulaşacağız.

Ne Doğu'nun kendi içindeki ruhaniyetini ne de İslamiyet'ten emdiğimiz ruhaniyeti tefekkürle şuurlaştıramayan, dolayısıyla (madde) üzerinde tahakküm kuramayan biz, (Rönesans) ile madde planında şuurunu bulan Batı karşısında dize geldik. Demek ki, ne kadar şaşalı ve keyfiyetli olursa olsun, kendini (madde) planında ifade edemeyen (ruh), en sakat ve mesnetsiz soydan bile olsa (madde)ye tahakküm kuran sistemin önünde mağlubiyete abonedir. Ve bu mağlubiyet hali, ruhun, feyzini kendi köklerinden alarak kendi asli renk ve nakışlarıyla işleyeceği (madde) ile aksiyonunu idrak edene kadar katlana katlana devam edecektir.

İflasımız 17. ve 18. asırlarda aşk, vecd ve her türlü fikir ve his uzuvlarımızın kangrenleşmesiyle başladı, Tanzimat ile birlikte ruh kökümüzle irtibatımız iyice kesildi. Bu bozuk dönemin veled-i zinaları olan cüce ve taklitçi politika adamlarının gündelik muvaffakiyetleri uzun vadede hezimetimiz oldu. Kurtuluş savaşında sadece (mekân) planında bir zafere

ulaştık, daha sonra topraklarımızı elinden kurtardığımız Batı dünyasına ruhumuzu teslim ederek bu muvaffakiyeti madde planında ibaret bıraktık, bağlı olduğumuz ruh kökümüzü Batının izinden yürümek uğruna feda ettik. Üzerimize hayâsızca gelen Batı dünyasını Milli birliğimizle ayağa kaldırdık, fakat sular çekilince bizi ayakta tutacak maneviyatı bulamadık, daha doğrusu arayamadık...

Kendi Zaviyemizden Avrupalılık

Evet, bizi (mekân) planından tasfiye etmek için harekete geçen Batı dünyasını ruhumuzla durdurduktan sonra, ne hazindir ki ruhumuzu Batıya teslim eden senedin imzasını kendimiz attık.

Bu bölümde Üstad, Avrupa'nın en mahrem noktalarını tetkik ederek aramızdaki maya farkını ifşa ediyor. Girişte Avrupa'yı topyekûn menziline alan şu teşhisi mutlaktır; "Avrupalı, aşağı yukarı şu temel unsurlardan mürekkeptir: metod, sistem, akılla maddeye tahakküm sistemi, laboratuvar tecrübesi, Yunani ve Hendesî zevk..."

Avrupa'dan ne aldık? Daha doğrusu Avrupalı, bize kendinden ne verdi? Cevap, çapı feza kadar geniş olan bir sıfırdır... Her defasında elimizdeki (milyon)ları aynı kuru şehvetle bu sıfırla çarptık ve her defasında elimizde sıfırla geri döndük. Biz, Avrupalıya benzemeye çalıştıkça Avrupalı bize sadece sahip olduklarının sathındaki çerez mahiyetindeki yemişi verdi. Sahip olduğunun asıl manasını, yani doyurucu aş, kendine sakladı. Biz onun şapkasını, pantolonunu, ceketini alarak ona benzediğimiz sandık, hâlbuki yaptığımız tek şey kendimizi kaybetmekti, anlayamadık!...

Üstad, her şeyi hakkıyla anlamak için iki şart koyuyor; ya Doğu'yu üstün ve hakiki manasıyla anlamış Doğulu olmalı, ya da meseleye ruhi buhranının farkında olan Avrupalı zaviyesinden bakmalı... Bu iki vaziyetten ilki işi müspet, ikincisi ise menfi açıdan halletmeye yeter. Ama biz, ne gerçek ve üstün manasıyla Doğulu, ne de hakiki manasıyla Avrupalıyız. Halimiz, meşhur

olmak için baba evinden kaçıp, kendimizi nüfuzuna alacağını sandığımız (pavyon) taşeronlarının maskarası olup, onların ancak kapı diplerinde kabul görüp, yemek artıklarını gıda eden kadınlara benziyor.

Avrupalı Tuzağı

Biz, kendimizi kaybettiğimiz ölçüde Avrupalıya yaklaşabiliriz ve eğer bir gün tamamen Avrupalı olacaksak, bugün olanca tahribatına rağmen hala sımsıkı tutunup müdafaa hakkını nefsimizde görebildiğimiz kültür ve maneviyat halatımızdan, o gün tek bir tel bile kalmayacaktır.

Avrupalının en büyük tuzağı, kaynağı samimiyetsizliği olan sahtekârlığıdır. Kendi nefsinde, bizimle kendisi arasına kalın çizgiler bırakıp, hakikatte bizim ona yaklaşmamızı felaket olarak düşünürken, ona satıhta yaklaşıp özümseyip benimsemek yerine kopya edip, bir nevi cansız mankeni oldukça, bu halimizi muvaffakiyet olarak yaftaladı, bizi alkışladı. Ezelden beri kin güttüğü bu avın kendi ayaklarıyla tuzağına yerleşip orayı mesken bellemesini içinden gülerek izledi...

Üstad burada Avrupalının bize bakışındaki sahtelik ve samimiyetsizliği ifşa edici güzel bir örnek vermektedir. "Yarın, farz bu ya, kendi başımıza ve dışardan tek yardım almadan bir sanayi kurmaya muvaffak olur ve iptidai toprak mahsullerimiz karşılığında cıvata ve somunlarına kadar dışardan getirdiğimiz aletlerin kaynağını, fikir planından döküm potasına kadar benimsemek kudretine geçer, Avrupalının da buna müsaade ettiğini göreceğ olursak, o vakit onun bizi sevdiğine ve tuttuğuna inanabiliriz. Hâlbuki Türk milletinde böyle bir yetkinlik, Avrupalıyı kendi topraklarına tarafımızdan bir tecavüz olmuş kadar şahlandıracak ve her vasıtayla buna engel olmaya zorlayacaktır."

Avrupalı olmayı mefkûre belleyişimizin en büyük sebeplerinden biri, Avrupa'nın sanayi alanındaki yetkinliğiydi. Avrupanın bu yetkinliğe nasıl ulaştığını, bu aksiyonunun şifrelerini,

farikalarını hesaba katmadan, gökte uçan tayyareyi parmağıyla işaret edip ebeveynlerinden bunu isteyip mızızlanan çocuklar gibi, nedenini, hacmini, imkân dairesini hesaplayamadan istedik... Anlamadık ki Sanayi İnkılâbıyla atağa geçen Batının bu aksiyon hamlesinin kökleri, kendi ruhlarıdır. Her hamlelerinin şah damarı Hıristiyanlığa bağlıdır, bunu göremedik. Madde üzerinde tahakküm kurmak için, ruhun keyfiyetini idrak edemedik.

Doğu ve Batı arasındaki münasebeti ve aksiyonu heceleyemeyen biz, bu tuzağa kendi ayaklarımızla gittik.

Anlamadık ki, Batı sadece madde üzerindeki yetkinliğiyle, ruhunun maddedeki tekâmülünü oluşturamayan Doğu'nun, yani kendi madde tezinden mahrum olan Doğu'nun, bu zaafını kendi madde yetkinliğini kullanarak onu istismar etmeye memurdur...

Bugünkü Dünya

Okumak bir kenara, bir türlü heceleyemediğimiz, göremediğimiz şey, mazisi ve atisi arasındaki sıratın eşiğinde olan bugünkü dünyadır...

Üstad bugünkü dünyanın vaziyetinin muhasebesine Batı dünyasıyla başlıyor. Ona göre ruh köklerinden kopup tam bir buhran halinde olan Batı dünyası, yeni bir nizam ve mefkûre birliği için I. ve II. Dünya Savaşlarıyla harekete geçmiş, kaybettiği ruhi muvazeneyi elde etmek için kendi içinde müthiş bir mücadeleye girişmiştir.

Bizim ise, ortalığı mahşere benzeyen bu harpteki yerimiz, yeraltlarındaki kapakları örtük sığınaklar oldu. Hiçbir taktiğimiz, söyleyecek sözümüz olmadı. Tek tesellimiz, kaynağını mazimizden alan dış politikadaki saygınlığımız oldu.

Eğer kaybolmak istemiyorsak, bugünkü dünyayı iç nakışları ve dış çizgileriyle, en mahrem noktalarını ifa edecek şekilde çözmek zorundayız. Madem içimize, dışımıza ona uyduramayacak kadar yabancılaştık, o zaman dışımızı üstün ve gerçek manasıyla görüp, iç ıslahımızı ona göre yapmak

zorundayız. Üstad bunun için, yani; dünü, bugünü, yarını, kendimizi, Batı'yı, mekânı, zamanı, yani topyekûn her şeyi muhasebe edebilecek irfan ve idrak seviyesine ulaşmamız gerektiğini şart koşuyor.

Bugünkü dünya, Avrupalının madde üzerindeki şaşalı tahakkümüne mukabil, aynı nispette bir maneviyat faciası halindedir. Tabiatı ve eşyayı kırbacının altına alan Batı, kökü Hıristiyanlık olan mesnedi kırılğan ve hassas olan ruhaniyetini büsbütün taşa çalmıştır.

Doğan Dünya ve Biz

Bir önceki başlıkta da değindiğimiz gibi yarına yepyeni bir nizam ve mefkûre birliği içinde girebilmek için bugünkü dünyayı en mahrem çizgilerine kadar tetkik etmemiz lazımdır.

Üstad bu kısımda Batı dünyasındaki bütün fikir akımlarını teker teker müşahede masasına yatırıp, bir birini tamamlamayan, daha doğrusu birbirilerinin eksikliklerini nefslerinde tamamlayarak kendi eksiklikleriyle yenilerine yol açan mefkûrelerin her birinin iç yüzünü kesin hükümlerle müşahede etmektedir.

Bu müşahede neticesinde ortaya çıkan röntgenin sonucu, hiç de yabancı olduğumuz cinsten değildir. Dünya, muhtelif mefkûrelerin iyi yönleriyle yamadığı şu veya bu kıymet veya hakikat ölçülerinden değil, bizzat kıymet ve hakikat mefhumlarının tabii olduğu can evinden yaralıdır. Yani dünya, kalbinden yaralanmış, ortaya atılan Komünizm, liberalizm gibi fikriyatlar sadece deri üzerindeki küçük kanamaları durdurabilmiş, kalpteki asıl yara, ağırlaşa ağırlaşa bugüne gelmiştir.

İşte biz, bu buhranlar eşiğinde doğacak dünyanın biricik kurtuluş haritasını kendi cebimizde kaybedip, onu, ruhen hali bizden bin beter olan Batı'nın delik dipli kesesinde aradık, aramaktayız.

Olmadı Olmaz

Bu kısımda Üstad, en kaba tabirle, doğacak dünya üzerinde hissedar olamayışımızın niçinini, bu olamayışın ictimai ve politik sebepleriyle yine aynı sahalardaki aksülamellerinin muhasebesini yapmaktadır.

Anahtar kavram, iç muhasebedir. İç muhasebeden yoksun yaşadık. Kaybolan aşk ve vecdimizle birlikte madde planındaki hezimetimizin nedenini arayamadık, ne çöküş devrinde ne de özellikle Tanzimat'tan sonra uyandırılmadık. İç muhasebimizi yapmayınca üzerimize akın akın gelen Batı dünyası karşısında vakarlı bir duruş sergileyemedik, çöküntümüzü sebebe bağlayamadık, şuurlaştıramadık. Böyle olunca hiç bir ibda hamlemiz olmadı, İstiklal Savaşı, duran kalbimizi bir (elektroşok) hamlesiyle canlandırdı. Bizi hasta yatağımızdan ayağı kaldırdı. Fakat iş, ayağa kalkmaktan ibaret değildi, asıl mesele ayakta durabilmektir. Bunu yapamadık. Batı'dan ithal ettiğimiz İnkılâp, ruhumuzdaki gerçek oluşun son istidadını da çarçur etti.

Bu Ağacın Yemişleri

Üstad, Doğu'nun bütün renk ve desenlerini üzerimizden kazıyıp Batı'nın çıplaklığını giyinişimizi, ağaç, yemiş ve kök mefhumlarıyla eksiksiz ve mükemmel bir şekilde tasavvur etmiştir. Batıcılığı eksiksiz ve en mahrem çizgileriyle ifşa etmek istersek, onu ve yemişlerini bir ağaç üzerinde tasavvur etmeliyiz. Batıya yaklaştığımızı sandık, ama yaptığımız tek şey Doğudan uzaklaşmak oldu.

Bu ağacın, kökleri ve dalları arasındaki irtibatı kesilmiştir. Bu ağacın dallarındaki, kökünden beslenen yemişler değil, Batı'dan ithal edilip Noel ağaçlarına iliştirilen jelâtinli nesnelere gibi yapay ve kesinlikle bu ağacın kendi asli ürünü olmayan yemişlerdir. Bu ağacın kökleriyle dalları arasındaki mühür çözülmedikçe de bu ağaç kendi yemişlerini veremeyecek, her zaman Batı'nın ithal malı yemişlerinin sergilendiği cansız

manken olarak kalmaya mahkûm olacaktır.

Tefekkürle şuurlaştıramadığımız, dolayısıyla idrak edip muhasebesini yapamadığımız çöküşümüzün içtimai plandaki tezahürü olan bu ağaç, Üstadın 'Ahşap Konak' adlı piyesinde bütün teferruatıyla ve en mahrem çizgilerine kadar ifşa edilmektedir.

Hezimet ve iflasımızın bu kadar belirginleştiği, muvazenesizliğimizin destanlık çapa eriştiği bu vaziyette Üstad, şu sözlerle kurtuluş iksirimizin formülünü vermektedir; "Muhtaç olduğumuz İnkılâp, yeni zaman yemişlerinin en olgun ve şifalılılarına bu ağacın kökünden kan ve hayat emdirmek işidir ve artık vadesi taşan bu işin bir gece sonraya dahi tahammülü kalmamıştır"

Tek Kelimeyle Kurtuluş Yolu

Daha önce muhtelif kısımlarda ve muhtelif mevzuların izahında satıh üstü üzerinden geçtiğimiz mevzu, yani kendi cebimizde kaybetmişken Batı adamının cebinde aradığımız –daha doğrusu kaybettiğimiz- ilaç... Bu ilacın ismi İslamiyet'tir

Üstad, bu bahiste Türkün tarih içindeki seyrini muhasebe ederken, fıtratı icabı onu aslana benzetmektedir. Zaman ve mekân şartları içinde bu aslan iki zıt kutuptan birine tabii olmak zorundadır. O, ya ruhundaki kudreti madde planında ifade eden ormanların hâkimi, ya da ruhundaki hâkimiyet istidadını sürekli mahfuz tutmak memuriyetindeki, hamlesiz ve revnaksız kafes aslanıdır. Bu iki makam arasında kötünün iyisini seçmek gibi bir alternatifi ya da muvazenesi namevcuttur.

İşte, önce kendinden, sonra çevresiyle ve nihayet dünya çapındaki kurtuluş inkılâbının kudret ve hacim istidadını benliğinde mahfuz tutan Türkü harekete geçirecek biricik reçete, İSLAMİYETTİR.

Üstad, kaybettiğimiz ruhumuzu temin ettikten sonra yukarda bahsettiğimiz dünya çapında bir inkılâp hareketi için,

İslamiyet ile birlikte fikir ve irfan mefhumlarında da yüksek bir yetkinliğe ulaşmamızın şart olduğunu şu sözleriyle ifade eder: “...sağ elimizde Allah’ın kul parmağı girmemiş biricik Kitabı, sol elimizde insanoğlunun olanca fikir ve iş kütüphanesi, ani bir şahlanışla, kendi kendimizi bulma! Kurtuluşumuzun ve dünya çapındaki kurtarıcılığımızın reçetesi sadece budur ve bu reçetenin temel unsuru İslamiyettir.”

Ahlak Davamız

Üstad, ahlak mefhumunun tarih içindeki seyrini, kaynaklarını ve ehemmiyetini özetledikten sonra bizim ahlak kaynağımızı, dün kaba softa ham yobazın, bugün de kuru Batı hayranları tarafından binbir tahribata uğrayan İslamiyet olarak gösteriyor. Kaba softa bilerek veya bilmeyerek ahlakımızın iman kaynağını kurutmuş, Batı hayranı ise köküne kastetmiştir. Ahlakın tam ve icra planında yetkin olması için onun kaynağı olan dine, kayıtsız bir teslimiyet halinde olması lazımdır. Oysa inkârcı Batı Hayranının marifetiyle dinimiz ile aramızdaki bağ tahrip edilmiş, bunun yerine de yeni bir ahlak telakkisi namzet gösterilemeyince, bugünkü ahlaki çöküşümüz başlamıştır.

Ahlak, öyle bir mefhumdur ki, insanların cemiyetin her şeyinin aksülamelidir. Evet, o cemiyet ve ferdin ruhsal ve fikirsel gelişimini temel alıp onun topyekûn muhasebesini kendinde aksettiren harikulade bir ölçüm cihazıdır. Havanın sıcaklığı nasıl (termometre) ile ve basıncı (barometre) ile murakabe ediliyorsa, fert ve cemiyetin muhatap olduğu fikirsel ve ruhsal gelişim o cemiyetin ahlakıyla ölçülür.

Bizim ahlaki cinayetimizin aşağı yukarı üç faili vardır; ilki kaba softa ham yobaz, ikincisi kuru Batı hayranlığı ve sahte ilerericilik merakı, sonuncusu ise ikincisinin kâğıt üzerindeki hali, yani Cumhuriyet İnkılâbıdır.

Üstad, hakiki manada Türk olan herkesten bu ahlaki çöküşün hesabını sormasını, ancak bunun hesabını soruşunun samimi şiddet ve ölçüsü nispetinde hakiki manada Türk olunabileceğini

haykırıyor. Türk için bunun hesabını sormak bir hususi bir ayrıcalık değil, onun boynunun borcudur!

Ahlak Kaynağımız

Kayıtsız ve şartsız, üzerinde tek saniye yutkunmadan, olanca bedahet hissimizle bir kez daha haykıralım ki, bizim ahlak kaynağımız sadece İslamiyettir.

Bu mutlak hükümden sonra Üstad, olmayanı, olması gerekeni. Olmayanın niçin olmadığını, olmaya namzet olanın nasıl olacağını rikkatle ifade eder.

Mazimizde (olan) her şey, bu İslam ahlakına olan yakınlığımızın mahsulü olarak oldu. Ve (ol)mayan her şey, gayet tabii olarak aynı ahlaka uzak düşüşümüzden olmadı.

İslamiyete tam nüfuz etmek biricik gayedir. Kaba softa ham yobaz gibi taklitçilikle sathında kalmak değil, tefekkürle derinliğine nüfuz etmek. İşte davaların davası...

Not: Bu inceleme, İdeologya Örgüsü'nün belki de kalbi olan Türkün Muhasebesi'ni konu almakta, fakat kati suretle onu kendinden ibaret bilme veya o şekilde bildirme mecnunluğunda değildir. Üstadın feza çapındaki hacimli eserinin bu bölümü karşısında, serçe parmağı kadar zayıf ve güneş karşısında idare lambası kadar sönük bu incelemenin tek meziyet ve mahareti, onun (broşür)ü olabilme liyakatidir ve biricik kıymet hükmü budur. Bu incelemenin biricik muradı, içinde Üstad ve İdeologya Örgüsü üzerinde gene serçe parmağı küçüklüğünde bile olsa istidad ve temayül taşıyan herkesi, ona götürecektir, ilham ve yabancılığından bir nebze çıkaracak kaba bir ön malumat manzumeliğinden ibarettir. (Broşür), çizgi ve desenleriyle kendi içinde ne kadar başarılı olursa olsun, bahsettiği asıl (yer)i, onun kokusunu, iklimini, rengini ondan daha iyi verebilmekten azami derecede uzaktır. İdeologya Örgüsünde Türkün Muhasebesini tam manasıyla tanıyıp, bütün çizgi ve nakışlarıyla görüp, asıl kaynağını ve asıl yemişini müşahede için, sizleri Üstadın bu keyfiyette namütenahi

eserine yönlendirmeyi vazifem bilirim.

İdeolocya Sınıfı / Cihat